

Paris befridd

Taler

Arne Ording

Dato

29 august 1944

Sted

London radio

- 1 Paris er fri, og det vil snart på ny være en fransk regjering i Frankrikes hovedstad. Det franske folk og verden for øvrig har fått oppreisning for sommeren 1940. Med Petain og Laval forsvinner nederlagsstemning, reaksjon og forræderi, og med de Gaulle og le Maquis har Paris vendt tilbake til sine nasjonale og
- 5 revolusjonære tradisjoner. Barrikadene i Paris har mer politisk og moralsk enn militær betydning. Det betyr at det franske folk har vist verden sitt virkelige ansikt. Det er det samme ansikt som Frankrike viste verden i 1792 da slagordet var «frihet eller død». Marseillaisen har fått sin rette mening igjen, og ordene «frihet, likhet og brorskap» skal på ny stå skrevet på alle offentlige bygninger i
- 10 Frankrike. For Tyskland betyr dette at det erobringsrike som ble skapt i sommeren 1940 og betydde terror og utplyndring for Europas frie folk er i ferd med å bryte sammen. Det er forbi med den «nye orden» med «livsrommet» og «herrefolket», og det er ikke mer noen «européisk festning». Alt dette er slutt en gang for alle. Tyskland skal aldri mer bli noen militær stormakt. For de andre
- 15 okkuperte land betyr frigjøringen av Paris et løfte - den dag er ikke fjern da også deres hovedsteder skal bli fri.

- Frigjøringen av Paris er et av de store vendepunkter i historien. Den som søker å følge begivenhetene fra dag til dag, vil imidlertid kanskje være mest tilbøyelig til
- 20 å se det som et ledd av slaget om Frankrike. Militært sett er frigjøringen av Paris sluttsteinen på seiren i Normandie, en av de mest avgjørende slag under denne krig og under alle kriger. Det blir ikke noen ny tysk «linje» langs Seinen. På vest-siden av Seinen har tyskerne ennå noen mindre troppestyrker som er samlet i «lommen» vest for Rouen. De forsvarer seg med stor energi, men blir stadig
- 25 desimert av allierte fly og alliert artilleri. Visse levninger av den 7. armé, kanskje et større tall enn man en tid regnet med, har kommet over elven i små grupper, men de har mistet sitt materiell, og de vil være ute av stand til å gjenoppta kampen som større, organiserte enheter. De allierte rykker over Seinen på en bred front - de britiske og kanadiske arméene har gått over elven sør for Rouen,

og den første amerikanske armé har allerede for flere dager siden sikret seg et
bruhode nærmere Paris, ved Mantes. Alle disse styrkene rykker nordover, mot
Pas de Calais. Det står tilbake å se hvor tyskerne vil søke å stanse dem, og om de
vil forsøke å lage en frontlinje langs elvene Somme og Aisne som spilte en stor
35 rolle under forrige verdenskrig. Her gjorde de allierte også et siste og kortvarig
forsøk på å stanse tyskerne i 1940. De tyske stridskrefter i nord er imidlertid så
alvorlig svekket at de ikke vil være i stand til mer enn en oppholdende kamp.

Storparten av de flyvende bomber blir sendt ut fra baser i Pas de Calais-
40 området. Det er i dag blitt opplyst at tyskerne har sendt ca. 7 700 slike bomber
mot Sør-England. Derav er en stor og stigende del blitt skutt ned av
luftforsvaret. Denne bombingene har vært en plage for sivilbefolkningen, det er
atskillige drepte og sårede, ikke minst blant kvinner og barn, og enda mange fler
har fått sine hus ødelagt eller sine vinduer blåst ut. Militært sett er denne
45 bombingene imidlertid en fullstendig fiasko - et typisk utslag av Hitlers strategi.
Fabrikasjonen av disse flyvende bomber i et så stort tall har lagt beslag på store
mengder av materiell og på en stor del av den tyske arbeidskraft, og vi har her en
av årsakene til det tyske luftvåpens svakhet. Det er mulig at tyskerne håpet at
bombingen skulle føre til et politisk press som skulle tvinge den britiske
50 regjering til å slutte fred. For enhver som kjenner stemningen her, er dette en
fantastisk tanke. Det er også mulig at tyskerne håpet at de allierte ville bli presset
til å forsøke en landgang i Pas de Calais-området som er særlig sterkt befestet.
Dette var like mislykket - befolkningen har med rette hatt full tillit til general
Eisenhower og general Montgomerys planer og ingen har forsøkt å øve press på
55 den militære ledelse. Men naturligvis vil både sivilbefolkningen og troppene
hilse det med glede hvis de viktigste baser skulle bli erobret. Basene kan
naturligvis flyttes, og alt nå mener man at tyskerne delvis bruker baser i Belgia.
Det er også mulig å bruke Sør-Nederland, og vi trues også både med mer
langtrekkende flyvende bomber og med langtrekkende rakettkanoner - det
60 såkalte V 2. Men det tar tid og krever arbeidskraft, materiell og transport å flytte
slike anlegg. Likegyldig hva djevelskap tyskerne skulle finne på, er det utelukket
at det skulle ha noen innflytelse på krigens gang eller at det skulle skremme
befolkningen til ettergivenhet overfor tyskerne. Det har, hva Hitler muligens
ikke har regnet med, hatt den direkte motsatte virkning. Folk oppfatter disse
65 angrepene som forsøk på snikmord, og stiller det på linje med de tyske
snikskytterne i Notre Dame. De flyvende bomber har skapt et hat mot tyskerne
i den britiske befolkning som man tidligere meget sjelden støtte på. Hitler er
formodentlig klar over at de hemmelige våpen vil bli uten militær betydning.

70 Dette er imidlertid den tyske propagandaens siste kort, og det er derfor all mulig grunn til å håpe at han på ny vil la politiske hensyn gå foran de militære, og at han vil søke å klamre seg til Pas de Calais-området og den belgiske kysten lenger enn det er militært forsvarlig.

75 Mens de britiske, kanadiske og deler av de amerikanske styrkene rykker mot nord, har general Pattons 3. armé gått over Seinen sør for Paris og nådd fram til Marne. Andre amerikanske styrker har rykket østover og besatt Troyes. Tyskerne er ute av stand til å avgjøre i hvilken retning general Pattons styrker vil fortsette. De kan svinge nordover mot Ardennerne og Sedan, i en ny stor
80 omgående bevegelse, eller rykke østover mot Metz og Saar eller mot Belfort-åpningen lengst i sør, tett ved den sveitsiske grense. General Patton har fritt valg. I hvert tilfelle inngår det sannsynligvis i hans planer å oppnå forbindelse med general Patch's 7. armé som rykker mot Lyon, dels langs Rhonedalen fra Avignon og dels fra øst, fra Grenoble. Tyskerne har åpenbart oppgitt ethvert
85 håp om å holde Sør-Frankrike, og spørsmålet er bare om det vil lykkes general Blaskowitz å få reddet sine tropper tilbake til Belfort-åpningen.

Tysklands militære stilling på vestfronten er verre enn i august 1918. Den gang hadde de dessuten ikke noen virkelig østfront. Det har de som kjent denne gang.
90 Tyskerne har sendt alle de reserver de kunne skrape sammen til de utsatte frontavsnitt på østfronten - Varsjava, Schlesien og Øst-Preussen, og de har gjort desperate forsøk på å bryte igjennom til arméene i De baltiske land. Russerne fortsetter sitt press på alle disse avsnittene, men de har ennå ikke her satt i gang den avgjørende offensiv. Årsaken er sannsynligvis at de trenger tid til å få brakt
95 fram forsyninger og tropper over de veldige avstander det her dreier seg om. Russerne har imidlertid, som så ofte før, åpnet en offensiv på et helt nytt frontavsnitt - det eneste avsnitt som ikke var berørt av sommeroffensiven. General Malinowskis 2. ukrainske armé har erobret Jassy, hovedstaden i Moldavia, og rykket fram mot den såkalte Gallatz-åpningen, mellom Donau og
100 Karpatene, som fører til den sør-rumenske sletten, til Ploesti og til Bukarest. Den 3. ukrainske armé under general Tolbukin, har erobret Kisjinev, hovedstaden i Bessarabia, omgått store tyske styrker og nådd fram til Donaudeltaet. Dette førte, sammen med meldingen om frigjøringen av Paris, til et politisk kup i Bukarest. Kong Michael avsatte og arresterte general
105 Antonescu, utnevnte en regjering av representanter fra de ledende alliertvennlige politiske partier, anmodet om våpenstillstand med de allierte og erklærte Tyskland krig. Så vidt man kan se er den nye regjering herre i Bukarest,

110 og alt tyder på at den tyske motstanden bryter sammen i Romania. Økonomisk
betyr det at tyskerne mister Ploesti som tidligere leverte henved en tredjedel av
den nødvendige oljen, og at de også mister Romanias leveranser av korn og
mais. Tyskerne har siden tapt sine oljekilder i Galizia, og deres syntetiske
oljefabrikker er blitt utsatt for systematisk bombing. Dette betyr at Tysklands
115 oljesituasjon nå er blitt kritisk. Militært betyr nederlagene i Romania at tyskerne
for det første mister de rumenske arméer, dernest at de risikerer at en stor del av
deres egne tropper i Romania blir avskåret. Rumenske tropper har besatt
passene over Karpatene til Transilvania, og dette åpner mulighet for et russisk
framstøt mot Ungarn. Endelig vil russerne kunne rykke fram langs Donau, mot
«jernporten» ved Beograd som er inngangen til den ungarske sletten fra sør.
120 Samtidig kan de oppnå forbindelse med Titos tropper. Bulgaria har brutt
forbindelsen med Tyskland og forpliktet seg til å internere de tyske tropper, og
den bulgarske regjering søker våpenstillstand med Storbritannia og De forente
stater. Hele Tysklands posisjon på Balkan bryter sammen. Ingen tysker har
glemt at det var Bulgarias kapitulasjon i september 1918 som var innledningen
125 til sammenbruddet.

Kilde

Arne Ording: 100 kronikker. Oslo 1946, s. 343-347.

Emner

130 Andre verdenskrig, Krig, Nazisme, Radiotale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/paris-befriidd>

135

140

145